

УДК 351

DOI [https://doi.org/10.32837/pyuv.v0i6\(41\).973](https://doi.org/10.32837/pyuv.v0i6(41).973)**О. А. Сокурєнко***orcid.org/0000-0002-8169-3720**кандидат юридичних наук, доцент,**доцент кафедри галузевого права та правоохоронної діяльності
Центральноукраїнського державного педагогічного університету**імені Володимира Винниченка*

ДІЯЛЬНІСТЬ ПЕНСІЙНОГО ФОНДУ УКРАЇНИ ЯК ОСНОВНОГО ОРГАНУ ПУБЛІЧНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ У СФЕРІ ПЕНСІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Постановка проблеми і актуальність обраної тематики. Функціонування пенсійної системи є однією з найважливіших і необхідних умов розвитку всіх сфер національної економіки.

Стабільна пенсійна система, яка забезпечує пенсіонерам гідний рівень життя та стимулює якісну освіту для активної та тривалої зайнятості, є основою соціальної стійкості та фінансової безпеки, довгострокової конкурентоспроможності та одним із вирішальних напрямів національної стійкості та стратегії розвитку.

Належне державне регулювання пенсійної системи є пріоритетним завданням серед економічних та стратегічних інтересів демократичної держави. Процес створення прийнятної системи пенсійного забезпечення в Україні триває і на сьогодні, але присутні певні невизначеності і суперечності.

Аналіз наукових публікацій. Суспільна значимість формування органів публічної адміністрації у сфері пенсійного забезпечення зумовили ряд ініціативних та активних наукових пошуків стосовно даної проблематики. На особливу увагу заслуговують дослідження таких науковців: Г. О. Барабаш, Н.В. Бугаса, Н. М. Вапнярчука, М.В. Кравченко, А. М. Куцої, К.В. Палькевича, С. В. Пасічніченко, В. С. Тарасенко, А.В. Федоренко, М. В. Чічкань.

Вклад основного матеріалу. Сутність органів публічної адміністрації у сфері пенсійного забезпечення, їх дієвість та ефективність діяльності практично залежать від розвитку суспільства, як економічного так і соціального, оскільки функціонування суспільства базується на дотриманні правил та норм встановлених законодавством.

Органи Пенсійного фонду України приймають участь у здійсненні пенсійного забезпечення. Безумовно, Пенсійний фонд України виступає основним органом публічної адміністрації, на якого покладено роль керівництва й управління солідарною системою загальнообов'язкового державного пенсійного страхування, здійснення зборів, накопичення та облік страхових виплат, призначення пенсійних виплат і готування документів для їх виплати, забезпечення своєчасного та належного фінансування і виплати пенсій,

тобто здійснення певних виплат соціального характеру, які згідно чинного законодавства здійснюються за рахунок коштів Пенсійного фонду України. Пенсійний фонд України, відповідно до свого правового статусу має право вносити у законодавчо встановленому порядку міністру праці та соціальної політики України пропозиції, що стосуються питань формування державної політики у сфері пенсійного забезпечення і соціального страхування, забезпечує їх втілення [1, с. 45].

Управління Пенсійним фондом здійснюється радою директорів та керівництвом пенсійного фонду з рівним представництвом представників держави, страховальника та роботодавця. Наглядова рада Пенсійного фонду утворюється для контролю за виконанням законодавства про пенсійне страхування, статутних завдань та для контролю за цільовим використанням Пенсійним фондом коштів[2].

Правління пенсійного фонду складається з п'яти представників від застрахованих осіб, роботодавців та держави. Представники держави призначаються та звільняються з посади Кабінетом Міністрів України, а представники застрахованих осіб та роботодавців обираються (делегуються) та звільняються з посади сторонами самостійно [2].

Кабінет Міністрів України скеровує та узгоджує діяльність Пенсійного фонду через Віце-прем'єрміністра України – Міністра соціальної політики України. Адміністративні відносини є характерними між зазначеними органами та носять владно-підпорядкований характер, таким чином, згідно «Положення про Міністерство соціальної політики України», затвердженого указом Президента України від 06.04.2011 р. № 389/2011, їх взаємодія виражається в наступному: діяльність Пенсійного фонду України координується та скеровується Міністром соціальної політики України, який в свою чергу формує державну політику у соціальній сфері та здійснює контроль за її реалізацією; погоджує розроблені Пенсійним фондом України проекти законів, актів Президента України, Кабінету Міністрів України та подає їх на розгляд Кабінету Міністрів України; окреслює основні

моменти діяльності Пенсійного фонду України і шляхи втілення покладених на нього завдань, затверджує план його роботи; вносить пропозиції Прем'єр-міністру України щодо претендентів на керівні посади Пенсійного фонду України і за його пропозицією – претендентів на посади заступників керівника; погоджує структуру апарату Пенсійного фонду України; видає беззастережні до виконання Пенсійним фондом України накази та доручення щодо питань напряму і координування його діяльності; узгоджує призначення на посади і звільнення з посад керівників та заступників керівників територіальних органів Пенсійного фонду України; погоджує призначення на посади і звільнення з посад керівників та заступників керівників структурних підрозділів апарату Пенсійного фонду України; погоджує пропозиції Голови правління Пенсійного фонду України щодо утворення, реорганізації та ліквідації територіальних органів Пенсійного фонду України та вносить на розгляд Кабінету Міністрів України відповідні подання; порушує перед Кабінетом Міністрів України питання щодо скасування актів Пенсійного фонду України повністю чи в окремій частині; доручає Голові правління Пенсійного фонду України скасувати акти їх територіальних органів повністю чи в окремій частині, а у разі відмови – скасовує такі акти повністю чи в окремій частині; порушує перед Президентом України питання щодо притягнення до дисциплінарної відповідальності Голови правління Пенсійного фонду України та його заступників; ініціює питання щодо притягнення до дисциплінарної відповідальності керівників структурних підрозділів апаратів Пенсійного фонду України, територіальних органів Пенсійного фонду України та їх заступників, а також керівників підприємств, установ та організацій, що належать до сфери їх управління; ініціює питання щодо проведення службового розслідування стосовно Голови правління Пенсійного фонду України, його заступників, інших державних службовців і працівників апарату Пенсійного фонду України та територіальних органів Пенсійного фонду України, підприємств, установ та організацій, що належать до сфери їх управління тощо [3, с. 8-9].

Розглядаючи певні моменти управління та координацію діяльності органів Пенсійного фонду України, доречно зупинитися на його основних напрямах діяльності.

Одним з основних напрямів є збільшення обсягу капіталу коштів пенсійного фонду України, а також залучення до нього добровільних внесків, як фізичних так і юридичних осіб, це надасть можливість забезпечити наповнення Пенсійного фонду України, що сприятиме в подальшому відновленню економіки країни.

Наступним не менш важливим напрямом є контроль за участю податкових органів за своєчасним і повним надходженням страхових внесків у Пенсійний фонд України і відповідно за правильною і доцільною витратою даних коштів.

Напрямок міжнародного та міждержавного співробітництва у сфері пенсійного забезпечення, а саме стосовно компетенції Пенсійного фонду України є також пріоритетним і відіграє важливу роль при розробці і реалізації у встановленому законодавством порядку міждержавних і міжнародних договорів і угод щодо питань пенсій та соціальної допомоги [5].

Досліджуючи діяльність Пенсійного фонду України, ми обов'язково повинні зазначити, що кошти Пенсійного фонду зберігаються на спеціальних поточних рахунках і субрахунках в банківських установах, використання даних коштів здійснюється чітко за призначенням і ревізуванню не підлягають. Перекази з пенсійних фондів здійснюються безпосередньо через пошту (відділення зв'язку) або ощадні банки, депенсіонери отримують пенсії. Однак, стабільність та сталість Пенсійного фонду на сьогоднішній день перебуває під загрозою і неопозбавлена певних ризиків. Спостерігається ситуація коли велика кількість підприємств, організацій, установ, фізичних осіб підприємців ухиляється від сплати страхових внесків. Відповідно, даний чинник впливає на перевищення витрат фонду над надходженнями і у зв'язку з цим виникає необхідність у дотаціях з державного бюджету, в тому числі залучень банківських кредитів [5].

Безумовно пенсійна система та її забезпечення на сьогодні потребує змін. Пенсійний фонд України, як орган публічної адміністрації повинен удосконалювати свою діяльність, підвищувати якість обслуговування населення, впроваджувати сучасні інформаційні технології, сприяти скороченню видатків тощо.

Основними завданнями Пенсійного фонду України на сьогодні є удосконалення інформаційних технологій та сервісів, а саме: електронної системи реєстрації трудових відносин; завершення фіксації даних із паперових пенсійних справ до централізованої системи; удосконалення якості пенсійних послуг у Центрах надання адміністративних послуг, удосконалення віддаленого обслуговування клієнтів щодо надання індивідуальних послуг ПФУ; збільшення та розширення переліку послуг, що надаються через вебсайти, збільшення числа аудиторії порталу, його поєднання та взаємозв'язок з Єдиним порталом адміністративних послуг та аналогічними інформаційними ресурсами; удосконалення якості системи аудіо- та відеофіксації обслуговування громадян в органах Пенсійного фонду України.

На наш погляд, вище зазначене надасть можливість употужнити фінансову стабільність, під-

вищення ефективності діяльності ПФУ, оптимізує адміністративні видатки Пенсійного фонду України тощо.

Висновок. Отже, враховуючи сучасну ситуацію у сфері пенсійного забезпечення, низький рівень довіри населення потребує створення таких умов, які можуть гарантувати учасникам пенсії захист своїх пенсійних активів від різноманітних ризиків, які можуть виникнути у сьогоднішній день. Це означає, що необхідно запровадити ефективну систему державного нагляду за пенсійним забезпеченням.

Література

1. Панченко І.В. Фінансовий стан та основні проблеми діяльності пенсійного фонду України. *Економіка та управління національним господарством*. URL: <http://dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/48333/14-Panchenko.pdf?sequence=1>.
2. Про Положення про Пенсійний фонд України : Указ Президента України від 6 квітня 2011 року № 384/2011. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/384/2011>.
3. Організація роботи органів Пенсійного фонду України: курс лекцій для студентів V курсу факультету Підготовки кадрів для органів Пенсійного фонду України / Уклад. Д.М. Кравцов. Х. : Нац. ун-т «Юрид. акад. України», 2011. 85 с.
4. Пенсійна реформа. Загальнообов'язкова накопичувальна система. URL: <http://www.sde.org.ua/pokrova/item/1538-pension-3.html>.
5. Бугас Н.В., Палькевич К.В. Основні функції та завдання пенсійного забезпечення у фінансовій системі України. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=2035>.
6. Хуторян Н. М. Пенсійні правовідносини в Україні : монографія. К. : Юрид. думка, 2013. 276 с.
7. Про пенсійне забезпечення : Закон України від 01.10.2011 № 1788-ХІІ. Дата оновлення: 04.06.2019. URL : <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=1788-12>.

Анотація

Сокурєнко О. А. Діяльність Пенсійного фонду України як основного органу публічної адміністрації у сфері пенсійного. – Стаття.

У статті розглянуто сутність Пенсійного фонду України, як органу публічної адміністрації у сфері пенсійного забезпечення, його дієвість та ефективність діяльності. Зазначено, що Пенсійний фонд України керує та управляє солідарною системою загальнообов'язкового державного пенсійного страхування. Приймає участь у процесі здійснення зборів, накопичення та обліку страхових виплат, призначення пенсійних виплат і готування документів для їх виплати. Одним з основних завдань визначено забезпечення своєчасного та належного фінансування і виплати пенсій.

Досліджено напрями діяльності Пенсійного фонду України, зокрема наголошено, що до них слід віднести збільшення обсягу капіталу коштів Пенсійного фонду України, залучення до нього добровільних внесків, як фізичних так і юридичних осіб. Акцентовано увагу, що дані напрями нададуть можливість забезпечити

наповнення Пенсійного фонду України, що сприятиме в подальшому відновленню економіки країни.

Охарактеризовано певні проблеми, які ставлять стабільність та сталість Пенсійного фонду під загрозу. Зазначено, що велика кількість підприємств, організацій, установ, фізичних осіб підприємців ухиляється від сплати страхових внесків, у результаті чого відбувається перевищення витрат фонду над надходженнями і у зв'язку з цим виникає необхідність у дотаціях з державного бюджету, в тому числі залучень банківських кредитів.

Наголошено на удосконаленні інформаційних технологій та сервісів, зокрема запропоновано довести до належного рівня електронну систему реєстрації трудових відносин; завершити процес фіксації даних із паперових пенсійних справ до централізованої системи; удосконалити якість надання пенсійних послуг у Центрах адміністративних послуг, удосконалити віддалене обслуговування клієнтів щодо надання індивідуальних послуг ПФУ; збільшити та розширити перелік послуг, що надаються через вебсайти.

Визначено, що Пенсійний фонд України, як орган публічної адміністрації повинен удосконалювати свою діяльність, підвищувати якість обслуговування населення, впроваджувати сучасні інформаційні технології, сприяти скороченню видатків, чим надасть можливість употужнити фінансову стабільність держави в цілому.

Ключові слова: Пенсійний фонд України, пенсія, орган публічної адміністрації, інформаційні технології, пенсійне забезпечення, державна політика, соціальний захист.

Summary

Sokurenko O. A. Activities of the Pension Fund of Ukraine as the main body of public administration in the field of pension. – Article.

The article considers the essence of the Pension Fund of Ukraine as a body of public administration in the field of pension provision, its effectiveness and efficiency. It is noted that the Pension Fund of Ukraine manages and administers the solidarity system of compulsory state pension insurance. Participates in the process of collection, accumulation and accounting of insurance benefits, appointment of pension benefits and preparation of documents for their payment. One of the main tasks is to ensure timely and adequate financing and payment of pensions.

The activities of the Pension Fund of Ukraine have been studied, in particular, it was emphasized that they should include increasing the amount of capital of the Pension Fund of Ukraine, attracting voluntary contributions, both individuals and legal entities. Emphasis is placed on the fact that these areas will provide an opportunity to ensure the filling of the Pension Fund of Ukraine, which will contribute to the further recovery of the country's economy.

Certain problems that threaten the stability and sustainability of the Pension Fund are described. It is noted that a large number of enterprises, organizations, institutions, individuals and entrepreneurs evade the payment of insurance premiums, resulting in excess of the fund's expenditures over revenues and therefore there is a need for grants from the state budget, including bank loans.

Emphasis was placed on the improvement of information technologies and services, in particular, it was proposed to bring the electronic system of labor relations registration to the appropriate level; complete the process of recording data from paper pension cases in

the centralized system; to improve the quality of pension services in the Centers of administrative services, to improve remote customer service for the provision of individual PFC services; increase and expand the list of services provided through websites.

It is determined that the Pension Fund of Ukraine, as a body of public administration, should improve

its activities, improve the quality of public services, introduce modern information technologies, reduce costs, which will strengthen the financial stability of the state as a whole.

Key words: Pension Fund of Ukraine, pension, public administration body, information technologies, pension provision, state policy, social protection.